

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΚΑΙ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ
ΠΑΓΚΥΠΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2009

Μάθημα: Αρχαία Ελληνικά
Ημερομηνία και ώρα εξέτασης: 27 Μαΐου 2009, 7.30 - 10.00

ΤΟ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟ ΔΟΚΙΜΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ **ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4)** ΣΕΛΙΔΕΣ

Η πρώτη σελίδα του τετραδίου να χρησιμοποιηθεί για την άσκηση ορθογραφίας.
Να απαντήσετε σε όλα τα θέματα.

I. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

A. Διδαγμένα κείμενα για μετάφραση (μονάδες 30)

- (α) Ζεὺς οὖν δείσας περὶ τῷ γένει ἡμῶν, μὴ ἀπόλοιτο πᾶν, Ἑρμῆν πέμπει ἄγοντα εἰς ἀνθρώπους αἰδῶ τε καὶ δίκην, ἴν' εἶεν πόλεων κόσμοι τε καὶ δεσμοὶ φιλίας συναγωγοί. ἐρωτᾷ οὖν Ἑρμῆς Δία, τίνα οὖν τρόπον δοίη δίκην καὶ αἰδῶ ἀνθρώποις· πότερον ὡς αἱ τέχναι νενέμηνται, οὕτω καὶ ταύτας νείμω; νενέμηνται δὲ ᾧδε· εἷς ἔχων ἰατρικὴν πολλοῖς ἰκανὸς ἰδιώταις, καὶ οἱ ἄλλοι δημιουργοὶ· καὶ δίκην δὴ καὶ αἰδῶ οὕτω θῶ ἐν τοῖς ἀνθρώποις, ἢ ἐπὶ πάντας νείμω; Ἐπὶ πάντας ἔφη ὁ Ζεὺς, καὶ πάντες μετεχόντων· οὐ γὰρ ἂν γένοιντο πόλεις, εἰ ὀλίγοι αὐτῶν μετέχοιεν ὥσπερ ἄλλων τεχνῶν· καὶ νόμον γε θεὸς παρ' ἐμοῦ, τὸν μὴ δυνάμενον αἰδοῦς καὶ δίκης μετέχειν κτείνειν ὡς νόσον πόλεως.

Πλάτωνος *Πρωταγόρας* IB

- (β) Διαφέρομεν δὲ καὶ ταῖς τῶν πολεμικῶν μελέταις τῶν ἐναντίων τοῖσδε. τήν τε γὰρ πόλιν κοινὴν παρέχομεν καὶ οὐκ ἔστιν ὅτε ξηνηλασίαις ἀπείργομέν τινα ἢ μαθήματος ἢ θεάματος, ὃ μὴ κρυφθὲν ἂν τις τῶν πολεμίων ἰδὼν ὠφελῆθει, πιστεύοντες οὐ ταῖς παρασκευαῖς τὸ πλεον καὶ ἀπάταις ἢ τῷ ἀφ' ἡμῶν αὐτῶν ἐς τὰ ἔργα εὐψύχῳ· καὶ ἐν ταῖς παιδείαις οἱ μὲν ἐπιπόνῳ ἀσκήσει εὐθύς νέοι ὄντες τὸ ἀνδρεῖον μετέρχονται, ἡμεῖς δὲ ἀνειμένως δαιτώμενοι οὐδὲν ἥσσον ἐπὶ τοὺς ἰσοπαλεῖς κινδύνους χωροῦμεν.

Θουκυδίδου *Ἱστορίαι* B' 39

B. Αδίδακτο κείμενο για μετάφραση**(μονάδες 25)**

Φημί γάρ χρῆναί σε τοὺς μὲν Ἑλληνας εὐεργετεῖν, Μακεδόνων δὲ βασιλεύειν, τῶν δὲ βαρβάρων ὡς πλείστων ἄρχειν. Ἦν γὰρ ταῦτα πράττης, ἅπαντές σοι χάριν ἔξουσιν, οἱ μὲν Ἑλληνες ὑπὲρ ὧν ἂν εὖ πάσχωσιν, Μακεδόνες δ' ἦν βασιλικῶς ἀλλὰ μὴ τυραννικῶς αὐτῶν ἐπιστατῆς, τὸ δὲ τῶν ἄλλων γένος, ἦν διὰ σέ βαρβαρικῆς δεσποτείας ἀπαλλαγέντες Ἑλληνικῆς ἐπιμελείας τύχωσιν. Ταῦθ' ὅπως μὲν γέγραπται τοῖς καιροῖς καὶ ταῖς ἀκριβείαις, παρ' ὑμῶν τῶν ἀκουόντων πυνθάνεσθαι δίκαιόν ἐστιν· ὅτι μέντοι βελτίω τούτων καὶ μᾶλλον ἀρμόττοντα τοῖς ὑπάρχουσιν οὐδεὶς ἂν σοι συμβουλεύσειεν, σαφῶς εἰδέναι νομίζω.

Ἰσοκράτους *Φίλιππος* 154-155

- *τοῖς καιροῖς καὶ ταῖς ἀκριβείαις = σύμφωνα με τις περιστάσεις
καὶ την ακρίβεια των γεγονότων
*πυνθάνομαι = πληροφοροῦμαι, ζητῶ να μάθω

Γ. Αδίδακτο κείμενο για ορθογραφία**(μονάδες 10)**Ξενοφώντος *Ἑλληνικά* Β 35**Δ. Παρατηρήσεις στο αδίδακτο κείμενο****(μονάδες 20)**

1. α. *εὐεργετεῖν* :
Να γράψετε τον πιο πάνω τύπο στο β' πρόσωπο ενικού της υποτακτικής και ευκτικής στον ίδιο χρόνο και στην ίδια φωνή.
(μονάδα 1)
- β. *πάσχωσιν* :
Να γράψετε τον πιο πάνω τύπο στο απαρέμφατο αορίστου β' και στη μετοχή αορίστου β' (ονομαστική ενικού του αρσενικού γένους).
(μονάδα 1)
- γ. *γέγραπται* :
Να γράψετε τον αντίστοιχο τύπο της οριστικής ενεστώτα και αορίστου στην ίδια φωνή.
(μονάδες 1)
- δ. *τύχωσιν* :
Να γράψετε τον πιο πάνω τύπο στο α' πρόσωπο ενικού της οριστικής μέλλοντα και της οριστικής παρακειμένου στην ίδια φωνή.
(μονάδα 1)

- ε. *συμβουλεύσειεν* :
Να γράψετε τον πιο πάνω τύπο στο γ' πρόσωπο πληθυντικού της οριστικής και προστακτικής στον ίδιο χρόνο και στην ίδια φωνή.
(μονάδα 1)
2. α. *πλείστων, σαφῶς* :
Να γράψετε τους άλλους βαθμούς (μονολεκτικούς τύπους) των πιο πάνω λέξεων στον ίδιο γραμματικό τύπο. Στην περίπτωση του επιθέτου να διατηρήσετε αμετάβλητα την πτώση, τον αριθμό και το γένος.
(μονάδες 2)
- β. *φημί, σε, ἅπαντες, χάριν, ἐπιμελείας, ταῦτα (ταῦθ'), τῶν ἀκουόντων, τοῖς ὑπάρχουσιν* :
Να μεταφέρετε τους πιο πάνω κλιτούς τύπους στον αντίθετο αριθμό.
(μονάδες 4)
3. α. *σε, τῶν βαρβάρων, βασιλικῶς, διὰ σέ, τῶν ἀκουόντων, πυνθάνεσθαι* :
Να αναγνωρίσετε συντακτικά τους πιο πάνω τύπους (εἶναι υπογραμμισμένοι στο αδίδακτο κείμενο).
(μονάδες 3)
- β. [...] *ὅτι μέντοι βελτίω τούτων καὶ μᾶλλον ἀρμόττοντα τοῖς ὑπάρχουσιν οὐδεὶς ἂν σοι συμβουλεύσειεν [...]* :
Να αναγνωρίσετε το εἶδος της πιο πάνω πρότασης και τη συντακτική της θέση στο κείμενο.
(μονάδες 2)
4. *Ἦν γὰρ ταῦτα πράττης, ἅπαντές σοι χάριν ἔξουσιν* :
Να αναγνωρίσετε τον υποθετικό λόγο (υπόθεση, απόδοση, εκφορά, σημασία) και να τον μετατρέψετε ἔτσι, ὥστε να δηλώνει το αντίθετο του πραγματικού.
(μονάδες 4)

Ε. Μεταφορά νεοελληνικού κειμένου στα αρχαία ελληνικά (μονάδες 5)

Οι πολίτες που υπακούουν στους νόμους της πατρίδας από εσωτερικό σεβασμό και μάχονται γενναία εναντίον των εχθρών είναι άξιοι επαίνου. Όλοι εμείς, αυτούς πρέπει να μιμούμαστε.

II. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

(μονάδες 10)

1. Να, δέχομαι ότι οι Αθηναίοι, όπως και οι άλλοι Έλληνες, είναι μυαλωμένοι άνθρωποι. Βλέπω λοιπόν, όταν έχουμε συνέλευση στην εκκλησία του δήμου, ότι όσες φορές η πόλη πρόκειται να αποφασίσει κάτι για οικοδομικά, στέλνουν και φέρνουν τους οικοδόμους να τους συμβουλευθούν για τα οικοδομήματα και όταν πρόκειται για ναυπηγικά, τους ναυπηγούς· το ίδιο γίνεται και για όλα τα άλλα, όσα πιστεύουν ότι μαθαίνονται και διδάσκονται· κι αν κάποιος άλλος, που δεν τον νομίζουν εκείνοι τεχνικό, πάει να δώσει γνώμη, κι ας είναι πολύ όμορφος και πλούσιος και από γενιά, δεν τον ακούν καθόλου περισσότερο, αλλά τον κοροϊδεύουν και δημιουργούν θόρυβο, ωστόσο ή μόνος του αυτός που επιχειρεί να μιλήσει αποχωρήσει ζαλισμένος από το θόρυβο, ή οι τοξότες τον τραβήξουν από το βήμα ή τον βγάλουν έξω με διαταγή των πρυτάνεων. Έτσι λοιπόν φέρνονται, όταν πρόκειται για ζητήματα που αφορούν τεχνικές γνώσεις· όταν όμως πρόκειται να σκεφτούν για όσα αναφέρονται στη διακυβέρνηση γενικά της πόλεως, όμοια τότε σηκώνεται και τους δίνει τη γνώμη του και οικοδόμος και χαλκιάς και σκυτοτόμος, έμπορος και ναυτικός, πλούσιος και φτωχός, ευγενής και άνθρωπος του λαού, και κανείς δεν τους μαλλώνει γι' αυτό, όπως τους πριν, ότι χωρίς πουθενά να σπουδάσει, και ενώ δεν είχε δάσκαλο να τον διδάξει, σηκώνεται και θέλει να δίνει γνώμη· γιατί είναι φανερό, πως αυτό δεν το νομίζουν διδακτό. Και μη νομίζεις ότι μόνο στις δημόσιες υποθέσεις είναι έτσι.

Πλάτωνος *Πρωταγόρας* Ι

- α. Σύμφωνα με το πιο πάνω απόσπασμα, να αναφέρετε τα **δύο** επιχειρήματα με τα οποία ο Σωκράτης υποστηρίζει τη θέση ότι η αρετή δεν είναι διδακτή.
(μονάδες 4)

- β. Πού στοχεύει ο Σωκράτης υποστηρίζοντας την πιο πάνω θέση;
(μονάδες 2)

2. Στο δεύτερο διδαγμένο κείμενο Ι.Α. (β) στη σελ. 1 να εντοπίσετε και να σχολιάσετε (σε 10 περίπου γραμμές) **δύο** σημεία στα οποία ο Περικλής τονίζει την υπεροχή της Αθήνας έναντι της Σπάρτης στον τομέα των πολεμικών.

(μονάδες 4)

-ΤΕΛΟΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ-

ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ

Θηραμένης δὲ ἀναστὰς ἔλεξεν· Ἀλλὰ πρῶτον μὲν μνησθήσομαι, ὧ ἄνδρες, ὃ τελευταῖον κατ' ἐμοῦ εἶπε. Φησὶ γάρ με τοὺς στρατηγοὺς ἀποκτεῖναι κατηγοροῦντα. Ἐγὼ δὲ οὐκ ἤρχον δήπου τοῦ κατ' ἐκείνων λόγου, ἀλλ' ἐκεῖνοι ἔφασαν προσταχθέν μοι ὑφ' ἐαυτῶν οὐκ ἀνελέσθαι τοὺς δυστυχοῦντας ἐν τῇ περὶ Λέσβον ναυμαχίᾳ.

Ξενοφῶντος *Ἑλληνικά* Β 35